

HALLINTOVALIOKUNNAN LAUSUNTO 34/2000 vp

Valtioneuvoston kirjelmä ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi ympäristöä koskevan tiedon julkisesta saatavuudesta

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunnan puhemies on 4 päivänä joulukuuta 2000 lähettänyt valtioneuvoston kirjelmän Euroopan yhteisöjen komission ehdotuksesta Euroopan unionin parlamentin ja neuvoston direktiiviksi ympäristöä koskevan tiedon julkisesta saatavuudesta (U 72/2000 vp) käsiteltäväksi suureen valiokuntaan ja samalla määrännyt, että

hallintovaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ylitarkastaja Mika Seppälä, ympäristöministeriö
- erityisasiantuntija Eija Siitari-Vanne, oikeusministeriö.

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotuksen pääasiallinen sisältö

Ympäristöä koskevan tiedon määritelmää on direktiiviin 90/313/ETY verrattuna tulkintaepäselvyyksien poistamiseksi edelleen osin laajennettu ja tarkennettu. Ehdotettu määritelmä kattaa erilaisia päästöjä koskevat tiedot sekä geneettisesti muunnellut organismit. Lisäksi määritelmää on selvennetty niin, että siinä viitataan selkeästi ihmisen terveyteen ja turvallisuuteen siltä osin kuin ympäristön tila vaikuttaa tai voi vaikuttaa siihen.

Direktiivin 90/313/ETY soveltamisalaan kuuluvat viranomaiset, joilla on ympäristöön liittyviä tehtäviä ja joilla on hallussaan siihen liittyvää tietoa. Direktiiviehdotuksen soveltamisala ei rajoittuisi pelkästään ympäristöviranomai-

siin. Viranomaisen määritelmä kattaa myös julkisen sektorin ulkopuoliset elimet, jotka lakisääteisesti tai muiden viranomaisten kanssa toteutettujen järjestelyjen kautta huolehtivat yleishyödyllisistä palveluista. Määritelmä poikkeaa osin Århusin yleissopimuksen vastaavasta määritelmästä.

Jäsenvaltioiden tulisi edistää ympäristöä koskevien tietojen saattamista tehokkaasti kaikkien saataville. Tämä saattaisi direktiiviehdotuksen mukaan tarkoittaa ympäristötietoa käsittelevien viranomaisten, rekisterien ja luetteloiden aktiivista tiedottamista.

Direktiiviehdotuksessa on korostettu voimakkaammin ympäristötiedon aktiivista levittämistä verrattuna uudistettavana olevaan direktiiviin

90/313/ETY. Tätä varten tulisi hyödyntää käytävissä olevia tietoverkkoja ja/tai muita sähköisiä välineitä. Ehdotus sisältää myös ohjeellisen luettelon niistä ympäristöä koskevista tiedoista, jotka vähintään olisi annettava ja levitettävä yleisölle koko yhteisössä.

Ehdotukseen sisältyy lisäksi säännös, jossa viranomaisia vaaditaan viipymättä levittämään tiedot ihmisen terveyteen ja ympäristöön kohdistuvasta välittömästä uhkasta. Tämä on tarpeen sen vuoksi, että ihmiset, joihin uhka kohdistuu, voivat ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin.

Valtioneuvoston kanta

Direktiiviehdotus on Suomen kannalta hyväksyttävä. Direktiivin 90/313/ETY käytännön soveltamisessa havaitut puutteet, Århusin yleissopimuksen täytäntöönpano ja tietotekniikan nopea kehitys edellyttävät uuden korvaavan direk-

tiivin säätämistä. Århusin yleissopimuksen ratifiointiseksi olisi tärkeää, että yhteisön toimieli- missä sovelletaan ympäristöä koskevan tiedon julkisuutta samassa laajuudessa kuin direktiiviehdotuksessa.

Ehdotuksessa tulisi pyrkiä määrittelemään, milloin asiakirjaa voidaan pitää valmiina, koska käytännössä valmisteluasiakirjat muodostavat suuren ryhmän ei-julkisista asiakirjoista. Mahdollisuuksien mukaan tulisi harkita erillistä säännöstä, joka takaisi tiedon saannin ympäristölainsäädäntöä ja laajavaikutteisia suunnitelmia koskevasta valmistelusta.

Viranomaiskäsitettä 2 artiklan 2 kohdan b ja c kohdissa on selvennettävä.

Direktiiviehdotuksen eräiden kohtien ja Århusin yleissopimuksen erojen merkitys on selvitettävä.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallintovaliokunta pitää ehdotusta tarpeellisena, koska sillä selkeytetään Århusin yleissopimusta.

Direktiivin selkeän soveltamisen kannalta on täsmennettävä, milloin asiakirja tulee julkiseksi. Erityisesti tämä koskee rajanvetoa valmisteluasiakirjojen ja valmistuneiden asiakirjojen välillä.

Direktiiviehdotuksen viranomaiskäsite poikkeaa osittain Suomen käsitteistä. Valiokunnan mukaan tärkeää on kuitenkin, että käsite määritellään selkeästi.

Jatkotyössä on huolehdittava, että direktiivin soveltaminen selkeyttää ja lisää ympäristöä koskevan tiedon julkista saatavuutta. Direktiivillä ei tule luoda hallinnollisesti raskaita järjestelyjä, jotka haittaisivat tiedon saatavuutta.

Direktiivin mukaan ympäristötietoa koskeva pyyntö voidaan evätä, jos asiakirjan julkistami-

nen vaikuttaa haitallisesti "viranomaisten menettelyjen luottamuksellisuuteen". Tältä osin tulisi palata Århusin sopimuksen sanamuotoon, joka soveltuu paremmin Suomen lainsäädäntöön.

Julkisuutta koskevat korjaustoimet tulee tehdä julkisuuspäätöksen tehneessä hallintoelimesä eikä hallintolainkäytössä. Laadittaessa 6 artiklaa muutoksenhaun osalta tulee huolehtia siitä, että hallinnollisesti yksinkertaiset menettelytavat säilytetään.

Direktiiviehdotuksella ei ole välittömiä vaikutuksia Suomen julkisuuslainsäädäntöön.

Lausunto

Lausuntonaan hallintovaliokunta kunnioittavasti ilmoittaa,

että valiokunta yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 12 päivänä joulukuuta 2000

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Matti Väistö /kesk	Kirsi Ojansuu /vihr
vpj.	Pertti Turtiainen /vas	Heli Paasio /sd
jäs.	Nils-Anders Granvik /r	Aulis Ranta-Muotio /kesk
	Rakel Hiltunen /sd	Pekka Ravi /kok
	Esko Kurvinen /kok	Petri Salo /kok
	Lauri Kähkönen /sd	Kari Urpilainen /sd
	Kari Kärkkäinen /skl	Jari Vilén /kok.
	Paula Lehtomäki /kesk	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

apulaissihteeri Jukka Savola.